

Türkçe Önsöz

Einstein'in “Hayalgücü bilgidен daha önemlidir” sözü bize bilginin sınırlarının yanında hayal gücünün sonsuzluğunu anlatır; tıpkı çocukların serbest oyunlarındaki senaryolarda ortaya koydukları özgürlük gibi. Serbest ve yönlendirilmemiş oyunun çocukların ruh sağlığı ve beyin gelişimi üzerindeki olumlu etkileri birçok çalışmanın konusu olmuştur. Yönlendirilmemiş oyun çocukların hayal gücünü ve yaratıcılıklarını ortaya koymalarını sağlar. Çocukların serbest oyun zamanlarının azaldığı ve daha çok yapılandırılmış aktivitelerin ön planda olduğu günümüzde, serbest ve yönlendirilmemiş oyun zamanına yer açabilmek için yapılan her türlü katkı değerli olacaktır. Çocuk Merkezli Oyun Terapisi (ÇMOT) kitabında yapılandırılmamış oyunun yararları, çocuğun nörolojik, duygusal ve sosyal gelişimi üzerindeki önemi ve terapide nasıl kullanıldığı hakkında bilgi verilerek etkili bir başlangıç yapılıyor.

Oyunun, çocuğun yaşadıklarını ortaya koymasını sağlayıp duygusal alanda rahatlama sağladığı düşünüldüğünde terapide kullanılması anlaşılırdır. Kitabın ikinci bölümünde farklı oyun terapisi modelleri yer alıyor. Yönlendirilmiş ve yönlendirilmemiş oyun terapisi yaklaşımları inceleniyor. Davranışsal ve duygusal sorunlar yaşayan çocuklarla ve aileleri ile çalışırken her iki yaklaşımı da bilmenin önemi anlatılıyor.

Bir danışmanın danışanları ile uyguladığı yaklaşımın, danışanın ihtiyaçlarına yönelik olması gerektiği gibi, o yaklaşımı danışmanın özümseyerek uygulamasının da aynı ölçüde önemli

olduğuna inanıyorum. ÇMOT yaklaşımı uyguladığım ilk günden beri felsefesini ve rasyonelini benimsediğim ve terapötik etkisini görebildiğim bir çalışma oldu. Seneler içinde çocuklarla yaptığım çocuk merkezli oyun terapisi çalışmalarında sevildiklerine, kabul edildiklerine ve değer verildiklerine inanmalarını sağlayan bir terapötik ilişkinin duygusal sıkıntılarının çözümüne nasıl yardımcı olduğunu görmek bu yaklaşıma olan inancımı daha da çok artırdı. Terapötik ilişkinin kurulmasında yönlendirilmemiş oyun terapisinde çerçeve niteliğinde olan Virginia Axline'nın sunduğu 8 temel prensip kitabın üçüncü bölümünde detaylı olarak anlatılıyor. İlk kez 1947 yılında Virginia Axline tarafından geliştirilen yönlendirilmemiş oyun terapisi yaklaşımının yarattığı terapötik ortam, empati, kabul, samimiyet, özsaygı, uyum ve güven gibi temel kavramları içermekle beraber günümüzdeki uygulamalarda yer alan bazı farklılıklara dikkat çekiliyor.

ÇMOT çocuklara kendileri gibi olacakları, gerçek doğalarını ortaya koyabilecekleri güvenli bir ortam sunar. Bu ortamda çocuğun kendi yönlendirdiği hayali oyununda yarattığı metaforlar gerçek yaşamında deneyimlediği sıkıntıları ve travmaları aynalar. Bu zor durumla oyun terapisinin güvenli alanı içinde yüzleşmek için adım atarlar. Duygularını koşulsuz kabul eden ve yansıtan güvenilir bir oyun terapistinin şahitliğinde, iç dünyasının derinlerindeki en kırılgan ve savunmasız parçaları oyun yolu ile ortaya koyarak iyileşme çabası göstermeye başlar. Sorunların çözümünü sağlayan bu süreçte terapist ile çocuk arasındaki *ilişkinin* kendi tedavi edicidir.

Dördüncü ve beşinci bölümlerde oyun odasının hazırlığı ve 4 temel beceri hakkında verilen bilgiler uygulamaya dönük ve oldukça anlaşılır şekilde paylaşılıyor. Çocukların iç dünyalarını

yansıttıkları oyuncaklar tematik olarak belli kategorilerde listelenerek terapisteki işlevleri inceleniyor. Bu kısımda özellikle saldırgan oyuncakların oyun odasındaki öneminin vurgulanmasına dikkat çekmek istiyorum. Bu bölümün, bu tip oyuncaklarla oynayan çocukların oyun odasının dışında da saldırganlık gösterebileceğinden endişelenen aileler ve uzmanlar için yeni bir bakış açısı kazandırmasını ve farkındalık yaratmasını ümit ediyorum. Saldırganlık içeren oyuncaklar güvenli bir ortamda belli sınırlar içinde oynandığı zaman, çocuğun kızgınlık, hayal kırıklığı, yetersizlik gibi çatışmalı duygularını ortaya koyması için fırsat yaratır. Bu dışavurum gerçek hayatında çatışmalı durumlarla daha sakin ve yapıcı şekilde başa çıkmasına yardımcı olur.

Kitabın ilerleyen kısımda, oyunu başlatma, sonlandırma ve terapi sürecinin işleyişi ile ilgili ‘yapılandırma’ becerisi, duyguları anlamayı gösteren ‘empatik dinleme’, oyunun ilerlemesini sağlayan ‘rol canlandırma’ ile ‘hayali oyuna girme’ ve son olarak çocuğun yapmaması gerek bir davranışı gösterdiği zaman konulan ‘sınır koyma’ becerisi vaka örnekleri üzerinden anlatılıyor. Çocukla yapılan görüşmelerde oyun terapisti, çocuğun oyunlarını 4 temel beceriyi kullanarak takip ederken, aynı zamanda oyunlarının ne anlama geldiğini de düşünerek yansıtmasını yapar.

Kitaptaki altıncı kısımda oyun temaları aşamaları ve yorumları ile aktarılıyor. Her çocuk iç dünyasını yansıtan hikayeye kendi duygusal durumuna ve gelişimine bağlı olarak farklı anlamlar yükler. Oyun terapistinin çocuğun oyununun bir anlamı olduğunu fark etmesi, çocuğun iç dünyasını anlamada ve terapi sürecini değerlendirmesinde önemli rol oynar. Oyun temalarını hangi bağlamda tanımlanacağı, ne anlama

gelebileceği ve nasıl not edileceği hakkındaki bilgi bu bölümde detaylı olarak yer alıyor. Ayrıca ÇMOT'yi ilk defa öğrenen bir terapistin, oyun temalarını daha iyi anlayabilmesi için deneyimli ve yönlendirilmemiş bir oyun terapisi eğitimcisinden süpervizyon almanın önemi belirtiliyor.

Oyun terapisi devam ederken çocuğun ebeveynleri ve öğretmenleri ile de belli aralıklarla görüşmelerin yapılması çocuğun terapi sürecinin etkinliğini artırır. Oyun terapisti, ana bakım veren ebeveynler, öğretmen ve çocuğun hayatında etki bırakacak diğer yetişkinler (bakıcı, büyükanne, vb. gibi) ekip halinde çalışarak çocuğun yaşadığı sıkıntı ile başa çıkmasında yardımcı olur. Terapi görüşmelerinde fark edilen oyun temalarının iletimi çocuğun oyunlarının gizliliğini koruyarak tema iletimi çerçevesinde yapılır. Oyun terapistinin açıklamaları ile oyunların ne anlama geldiğini öğrenen ebeveynler, çocuklarının iç dünyalarını daha iyi anlar ve çocuklarına olan bakış açıları daha yapıcı yönde değişmeye başlar. Kitabın yedinci ve sekizinci bölümlerinde aileler ile oyun terapisi sürecinde Çocuk Merkezli Oyun Terapisi ve Filial Terapi modelinde nasıl çalışılabileceği anlatılıyor. Ebeveyn-Çocuk ilişkisini oyun yoluyla güçlendiren aile oyun terapisi yaklaşımı olan Filial Terapi Çocuk Merkezli Oyun Terapisi becerilerinin ailelere öğretildeği psikoeğitimsel bir terapi yaklaşımıdır. Kitabın bu kısmında, konuya giriş niteliğinde bir kısım ayrılması okuyucunun bu yaklaşımla tanışmasını ve ilgi duyan uzmanların daha ileri okumalar için sunulan kaynaklarla konuyu takip etmeleri sağlanmıştır.

Çocuk Merkezli Oyun Terapisi'nin uygulandığı duygusal ve davranışsal sorun alanları kitabın ilerleyen bölümlerinde sorun tanımlamaları ve vaka örnekleri ile anlatılmaktadır.

Boşanma, hiperaktivite, bağlanma sorunları, travma sonrası stres bozukluğu, takıntılar, karşıt gelme bozukluğu gibi belirli sorun alanları ile ilgili çalışıldığı zaman çocuk merkezli oyun terapisi sürecinde yaşananlar ve görülen ilerlemeler terapötik süreci anlamada okuyucuya ışık tutuyor. Sorun alanlarının yanı sıra, oyun terapisi görüşmelerinde çocuğun gösterebileceği hile yapma, dokunma, agresyon ve aşırı çekingenlik gibi zorlayıcı durumlarla ilgili oldukça yararlı öneriler sunuluyor. Bu yaklaşım yalnızca danışmanlık merkezlerinde değil, okullarda ve hastanelerde de tek başına ya da direktif oyun terapisi yöntemleri ile beraber uygulanmaktadır.

Kitabın son kısmında Çocuk Merkezli Oyun Terapisi'nde araştırma yapma ve uzmanlaşma yolları anlatılıyor. Çocuk Merkezli Oyun Terapisi yaklaşımında kendi uzmanlaşma hikayem 2007 senesinde kitabın yazarlarından biri olan Dr. Rise VanFleet ile yaptığım uygulama ve süpervizyon çalışmaları ile başladı. Hayatımın dönüm noktalarında yer almış biri olan Rise, hümanist, oyuncu, empatik ve kabul edici kişilik özellikleri ile ÇMOT yaklaşımı'nı dünyaya tanıtan en önemli terapist ve eğitmenlerden biridir. Bu yaklaşımdan daha çok uzmanın ve ailenin yararlanmasını sağlamak amacıyla yaklaşık 10 senedir verdiğim ÇMOT ve Filial Terapi eğitimlerinde güçlü bir şekilde önerdiğim bu kitabın Türkçe'ye kazandırılması benim için heyecan ve mutluluk verici oldu. Bu yaklaşımı öğrenmek ve uygulamak isteyen meslektaşlar için de yararlı bir başucu kitabı olacağına eminim.

Filiz Çetin

Uzm. Psikolojik Danışman,
Oyun Terapisi ve Filial Terapi Eğitmeni
Nisan Psikolojik Danışma Merkezi

Yazarlar Hakkında

Risë VanFleet, PhD, Çocuk, aile ve oyun terapisi profesyonellerinin eğitim ve süpervizyon alanında uzmanlaşmış bir organizasyonu olan Boiling Springs'deki Aile Geliştirme ve Oyun Terapisi Merkezi'nin kurucusu ve başkanıdır. Pennsylvania'da lisanslı bir psikolog olan Dr. VanFleet, ayrıca sertifikalı Filial Terapist-Süpervizör-Eğitmen ve Tescilli Oyun Terapisti-Süpervizörüdür. Aile ilişkilerini oyun yoluyla güçlendirme konusunda uzmanlaşmıştır. Alt uzmanlık alanları; çocuk ve ailelerde görülen kronik tıbbi hastalıklar, akıl-ruh sağlığı sorunları, çocuk-ebeveyn travmaları, oyun terapisinin ve Filial terapinin kullanıldığı bağlanma müdahaleleri ve çoğu zaman kendi köpekleriyle çalıştığı köpek-destekli terapidir.

Dr. Van Fleet, çeşitli ortamlarda klinik liderlik ve süpervizörlük konularında 35 yılı aşkın bir deneyime sahiptir. Ve binlerce klinisyeni uluslararası düzeyde eğitmiştir. Çok sayıda kitap, bölüm ve makale yazarıdır; ayrıca çeşitli DVD sunumlarında da yer almıştır. Eserleri birçok dile çevrilmiş olup 75 ülkede kullanılmıştır. Oyun terapisi alanında yaptığı çalışmalarla birçok ödülün sahibi olmuştur. Çeşitli makale ödüllerinin yanı sıra Bernard G. ve Louise F. Guerny Filial Terapide Uygulamaya ve Eğitime Olağanüstü Katkıları Ödülü (Filial Terapi ve İlişki Geliştirme Yöntemleri Derneği), Oyun Terapisi Mesleki Eğitim ve Öğretim Ödülü (Oyun Terapisi Derneği) almıştır. Dr. VanFleet, Uluslararası Oyun Terapisi Derneği'nin kurucusu ve Oyun Terapisi Derneği'nin geçen dönem başkanı / yönetim

kurulu başkanıdır.

Andrea E. Sywulak, PhD, 1986 yılında Pennsylvania Southampton'da, kurduğu özel kliniği Sywulak ve Weiss Psikoloji Derneği LLC'nin esas ortağıdır. Bir psikolog olarak lisansını Pennsylvania'da almıştır. Çocuklukta karşılaşılan çeşitli problemleri ele almak için Filial terapi (FT) kullanımında ve küçük çocuklu ailelerin tedavisinde uzmanlaşmıştır, ayrıca Tescilli Oyun Terapisti-Süpervizördür.

Dr. Sywulak, çocuk-merkezli oyun terapisi (ÇMOT) ve FT alanlarında yüzlerce profesyonel eğitim vermiştir. Ayrıca, diğer uzmanları çocuk terapisi uygulamalarında denetlemeye yönelik düzenli talepler almaktadır. Çocuk-merkezli oyun terapisi yöntem ve uygulamaları hakkında çok sayıda yerel, ulusal ve uluslararası konferanslarda sunumlar yapmıştır.

Sywulak ayrıca Pennsylvania'da eyalet çapında bir proje olan ve çocuk sağlığı çalışanlarına ÇMOT ilkelerinden türetilen becerilerin öğretildiği, anne-babaların yetiştirildiği Koruyucu Anne Baba Eğitim Programı için hazırlanan çok sayıda eğitim kılavuzu ve video senaryoları yazmıştır. Bu proje kapsamında birçok çocuk sağlığı çalışanını eğitmiş ve denetlemiştir.

Dr. Sywulak, travmanın çocuklar üzerindeki etkileri ve aile sorunları ile ilgili bir adli psikolog olarak yüzlerce vesayet değerlendirmesi yapmış ve Pennsylvania genelinde bilirkişi olarak ifadesine başvurulmuştur. O, genellikle mahkeme kararı ile terapist veya ebeveyn koordinatörü olarak görevlendirilmiştir. ÇMOT ve FT çalışmalarına dahil ettiği göz hareketleriyle duyarsızlaştırma ve yeniden işleme tedavisi (EMDR) de dahil olmak üzere travma terapisi modelleri konusunda oldukça eğitimlidir.

Cynthia Caparosa Sniscak, LPC, Beech Street Programı (BSP), LLC'nin Başkanı, Direktörü ve Kıdemli Klinisyenidir. BSP; çocuklara, ergenlere ve ailelere rahat, eğlenceli ve aile dostu bir ortamda kapsamlı akıl-ruh sağlığı hizmetleri sunan özel bir uygulamadır. Bayan Sniscak, Pennsylvania'da lisanslı bir profesyonel danışman, Tescilli Oyun Terapisti-Süpervizörü, sertifikalı Filial Terapist-Süpervizör-Eğitmen ve ulusal olarak sertifikalı bir psikologdur. Ayrıca, BSP'de yardımcı terapist olan Labradoodle cinsi köpeği Henry ile köpek-destekli oyun terapisi sunmaktadır.

Bayan Sniscak, oyun terapisi, FT, ebeveyn danışmanlığı, davranış yönetimi ve geniş çaplı problemler yaşayan çocuklarla ve ailelerle, özellikle de yoğun travma ve bağlanma sorunları olan çocuklarla yürütülen bir dizi müdahalede uzmanlaşmıştır. Sniscak, terapi süresince ebeveynlerle yakın çalışmalar içinde olmakta ve okul, tıp, çocuk sağlığı ve diğer akıl-ruh sağlığı uzmanlarıyla işbirliği yapmaktadır. Bayan Sniscak, ÇMOT ve FT kullananlar da dahil olmak üzere tüm çocuk ve aile terapistlerine süpervizyon sağlar. Ayrıca, çocuklarla ilgili akıl-ruh sağlığı toplum kuruluşları ve üniversite programları için de eğitimler vermektedir. O, istismar olaylarıyla ilgili çalışan kolluk kuvvetlerine yönelik Pennsylvania'da eyalet çapında bir eğitim programının geliştirilmesine yardım etmiştir. Bölgesel, ulusal ve uluslararası konferanslarda konuşmacı olarak yer almış ve oyun terapisi üzerine birkaç bölümü yazmıştır. Sniscak, Aile Geliştirme ve Oyun Terapisi Merkezi, 2007 Filial Terapi Uygulamaya ve Eğitime Olağanüstü Katkılar Ödülünün sahibi olarak onurlandırılmıştır.

Teşekkürler

Bizlere çocuk ve ailelerin yaşadıkları geniş çaplı problemlere yönelik sistemik müdahaleler olarak çocuk-merkezli oyun terapisinin (ÇMOT) ve Filial terapinin (FT) gücünü gösteren Bernard G. ve Louise F. Guerney'ye teşekkür borçluyuz. Onların teoriyi pratiğe ve etkili bir uygulamaya dönüştürme becerileri benzersizdir. Kitabın ithaf kısmında görüldüğü üzere Bernie ve Louise, mesleki gelişimimizde büyük bir rol oynamıştır. Belki de daha önemlisi onlar, bizlere öğrettikleri birey-merkezli yaklaşımlar için örnek teşkil etmişlerdir. Gösterdikleri kabul, empati ve sundukları hoşgörülü rehberlik, imrenerek sahip olmaya çalıştığımız niteliklerdir. Onların öncü ruhu, çocukları ve aileleri güçlendirmek adına saygılı, ilgi çekici ve etkili bir destek sağlama konusunda bizlere ve binlerce kişiye ilham kaynağı olmuştur.

Yıllar içerisinde çocuk ve ebeveyn danışanlar, ÇMOT'nin gücünü anlamamıza katkıda bulundu. Onlardan çok şey öğrendik ve onlarla çalışırken paylaştığımız işbirliğine dayalı ilişkileri için onları takdir ettik. Onlar da bu şekilde bu kitaba katkıda bulunmuş oldular. Benzer şekilde meslektaşlarımız, süpervizörlerimiz, öğrencilerimiz ve stajyerlerimiz, mesleki yolculuğumuza zenginlik katarken aynı zamanda da yaklaşımı ifade etmemize ve uygulamaları genişletmemize yardımcı oldular. Sundukları katkılar, ilk sayfadan son sayfaya kadar kitabın tamamında görülmektedir.

Bu kitabın daha önceki taslaklarında geri bildirimde bulunan

kişilere minnettarız: Harry Allen, Chris Conley, Dr. Heidi Kaduson, Claudio Mochi, Karen Pernet, Patty Scanlon, Frieda VanFleet, and Dr. Craig Weiss. İstekli bir şekilde ayırdıkları zaman, incelikle sundukları öneriler ve verdikleri destek; bu kitabın niteliğini artırmıştır.

Kişisel olarak katkı sağlayan kişilere de teşekkür etmek istiyoruz. Andi, kocası Joe Mannino'ya kesintisiz desteği ve neşesinden dolayı teşekkür ediyor. Eşinin sabrı ve desteği, Andie'nin yazdığı bölümün kitabın bir parçası haline gelmesine yardımcı oldu. Cindy, bu girişime gerçek coşku ile destek veren aile, arkadaş ve meslektaşlarının sevgisinden büyük bir memnuniyet duyuyor. Risë, zamanını ve kendisine ulaşılabilirliği en aza indirgeyen başka büyük bir projeye imza atarken sahne arkasında sundukları destek için ailesi ve arkadaşlarına teşekkür ediyor.

Son olarak, Guilford'daki önemli kişiler tarafından bizlere sunulan son derece destekleyici ve teşvik edici ortam için minnettarız: Rochelle Serwator, Marie Sprayberry ve Bianca Cavanaugh. Bu kitabı yazarken onların sabır, bilgi ve yardımlarıyla çok daha kolay ve çok daha iyi bir çalışma yapılmıştır.

ÖNSÖZ

Virginia M. Axline'in Rogerian oyun terapisinin tutkulu bir takipçisi olarak- hatırlayabildiğimden çok daha uzun yıllardır!- yazarın ÇMOT hakkında tam bir kavrayışa sahip olduğunu ve bütünlüğünü koruduğuna ikna olana kadar çocuk-merkezli oyun terapisi konusundaki herhangi bir yayını temkinli olmadan okuyamıyorum. Bu kitaptaki yazarların da belirttiği gibi “ÇMOT, birçok insanın düşündüğünden çok daha karmaşık bir müdahaledir.” Dolayısıyla vaka incelemeleri, gerçek vaka ile çok az bir benzerlik taşısa bile literatür dahilinde ÇMOT örnekleri olarak gösterilebilir. ÇMOT alanında tam bir eğitim görmemiş bireyler, klinik ilerleme sağlamak adına genellikle bu yöntemi kişiselleştirir ya da değiştirirler. Bu kitap bu tür hataların tekrarlanmasını önleyecektir.

Eğitim vermekten gurur duyduğum Risë, Andi ve Cindy'nin sağlam ve çok yönlü bir kitap oluşturacaklarına emindim. Bu modelin yaygınlaştırılması hususunda yıllar boyunca o kadar çok şey başardılar ki, bu başarıları görmekten memnuniyet duyuyorum. Bu kitap, ÇMOT modelini öğrenmek isteyen herkese bilgi ve deneyim sunacaktır. Tabi ki her zaman olduğu gibi yazarlar, okuyucuların bu yöntemde uzmanlaşabilmeleri için onları eğitime ve süpervizyona teşvik etmektedirler.

Kitabın içeriği, hem yeni başlayanlar için hem de ÇMOT'de deneyimli olan terapistler için temel bilgilerini tazelemeleri ve ek uygulamalar ya da mesleki konular hakkındaki bilgilerini zenginleştirmeleri adına kullanışlıdır. Terapistler, temel ilkeleri iyi bir şekilde kavradıklarında ve yöntemin başarılı bir şekilde

uygulanmasına yönelik tutumlar geliştirdiklerinde bile, çocuğun bireysel terapötik ihtiyaçları ve dikkate alınması gereken müdahaleler ile ilgili teknik ikilemler ve nüanslar yaşarlar. Çeşitli nedenlerden dolayı çocuklar, sürece adapte olurken yavaşlayabilirler, bu kitapta bu gibi durumlar için gereken rehberlik sağlanmaktadır.

Kitapta MOT uygulamaları ile ilgili sunulan birkaç güçlü bölümden özellikle memnunum. Bu bölümlerden birinde tutku duyduğum diğer bir alana yer verilmektedir: MOT'nin vazgeçilmezi ve ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte ocuk-merkezli oyun seansları düzenleyerek birincil değişim faktörü oldukları filial terapi (FT). Kitapta, profesyonel olmayan bireylerin yönlendirmesiz oyun müdahalelerini uygulayabilmeleri için gereken eğitimler de sunulmaktadır.

Diğer bir bölümde yazarlar, bir vakanın ciddiyeti veya aciliyeti nedeniyle MOT'nin ek bir müdahale ile desteklenmesi gerektiği konusunda tartışmaktadırlar. Uygun tedaviler söz konusu olduğunda iki tedaviyi başarılı bir şekilde birleştiren detaylar sunulmaktadır; bilindiği üzere bu bilgiler, bireysel süpervizyon dışında nadiren sağlanır. Yazarlar, bu tür tedavi kombinasyonlarının yaygın bir uygulama olmadığını açıkça belirtmektedirler. Bunu dikkatli bir şekilde yapabilmek için birtakım yönergeler hazırlamışlardır. Bu tartışmanın; ocuk, aile veya sosyal problemler sebebiyle sürecin ilerlemesine engel olan durumlarla karşı karşıya kalan terapistlere yardımcı olacağını düşünüyorum.

Memnuniyet duyduğum üçüncü bir bölüm, oyun terapisinde tartışmalı bir konu olan dokunma duyusuna dikkat çekmektedir.

Yazarlar, bu konuya dair kapsamlı bir açıklama getirmişlerdir. Dokunmak ve dokunulmak, oyun terapisinde birçok çocuk için önemli bir iletişim aracı olduğundan göz ardı edilemez. Yazarlar, terapistin çocuğa dokunması ile çocukların travmalarının canlanabileceğini veya yakınlaşmanın başkaları tarafından yanlış anlaşılabilceğini vurgularlar. Bununla birlikte fiziksel temas, çocuk tarafından başlatıldığında ve terapist, çocuğun geçmişine ve bakış açısına karşı duyarlı olduğunda fiziksel temasın uygun olduğuna inanırlar. Ancak, yazarlar, terapistlere dikkatli olmalarını önermektedirler; fiziksel temas ile ilgili yüksek düzeyde duyarlılığı olan yetişkinler, bir çocuğa dokunulmasını yanlış algılayabilir ya da yorumlayabilirler. Bu önbilgi sayesinde terapist; çocuğun ihtiyaçlarını, hassasiyeti olan bu kişileri endişelendirmeden karşılayabilir.

Dördüncü olarak yazarlar, çocuklarla bağlantılı yetişkinler ile anlaşabilmek üzerine iki bölüme yer vermişlerdir. Bir bölüm, filial terapide olduğu gibi oyun seanslarını yönetemeyen ebeveynleri ve okul personelini kapsar. Diğer bölüm ise, mahkeme makamlarıyla birlikte sosyal hizmet ve akıl sağlığı personellerini içerir. Söz konusu bu bireyler, çocuklar için karar vermede önemli bir rol oynadıkları için, bu kişilerin oyun terapisinin ne olduğu, neleri başarabildiği, çocuklara sunabileceği faydalar, ne kadar süre aldığı vb. konuları anlamalarına ihtiyaç vardır. Böyle bir ilişkiyi kurabilmek ve sürdürürebilmek için belirli yollar dikkatli bir şekilde açıklanmıştır. Bu açıklamaların klinisyenler ve özellikle ÇMOT ile ilk kez karşılaşanlar için faydalı olacağı düşünülmüştür.

Özetle, elinizdeki bu kitap, ÇMOT'nin temel ilkelerini net bir şekilde anlatmaktadır. Özellikle empati kavramına vurgu

yapmaktayım; çünkü empati, Rogerian becerilerin en güçlüsüdür. Ayrıca yazarlar, ÇMOT'nin oyun odası dışında (evde, okulda veya toplum içerisinde) uygulanabilmesi ile ilgili daha kapsamlı konuları da ele almaktadırlar. Bu konular, her seviyedeki oyun terapisti için oldukça önemlidir.

Böylesine güzel bir kitap hazırlayan, ÇMOT gibi güçlü bir yöntemin doğru şekilde anlaşılmasını sağlayan yazarlara teşekkürlerimi sunuyorum.

Louise F. Guerney, PhD, RPT-S
Emekli Profesör, Pennsylvania Eyalet Üniversitesi,
Ulusal İlişki Geliştirme Enstitüsü, Bethesda, Maryland

GİRİŞ

Çocuk-merkezli oyun terapisinin (ÇMOT) öncülerinden Virginia M. Axline'ın *Play Therapy* adlı kitabının yayınlandığı 1947 yılından beri ÇMOT, literatürde önemli bir konu olmuştur. Birkaç yıl sonra bu kitabı *Dibs: In Search of Self (1964)* ve *Play Therapy adlı kitabın revize edilmiş bir baskısı (1969)* izledi. 1960'lerden bu yana yönlendirmeli, yönlendirmesiz, aile-merkezli yöntemlerin kullanıldığı birçok oyun terapisi türü ortaya çıkmıştır. Çünkü klinisyenler, oyunun çocuğun birincil ifade aracı olduğunu kabul etmişlerdir. Hatta bazı davranışçılar bile oyun ile kendi yöntemlerini bütünleştirmektedirler (Drewes, 2009; Ginsberg, Sywulak, & Cramer, 1984). Örneğin, gelişimsel olarak engelli genç yetişkinler için oluşturulan sosyal yerleşim birimlerinde yer alan personellerin danışanlarla birlikte kullanmak üzere ÇMOT konusunda eğitilmeleri gibi. ÇMOT'nin farklı düzeylerde duygusal ve/veya davranışsal sorunlar yaşayan çocukların tedavisinde tercih edilen bir yöntem olarak ortaya çıkması, farklılaşması ve yeniden yapılanmasına rağmen, ÇMOT'nin çocukları tedavi etmedeki etkililiği uzun yıllar boyunca yapılan araştırmalarla ortaya konmuştur.

Bu kitabın yazarları olarak bizler, ÇMOT'ye yönelik pratik yapma, öğretme ve sürekli öğrenme konusunda toplam 85 yıllık bir deneyime sahibiz. Bilgilerimizi ve deneyimlerimizi, ÇMOT'nin kullanımını netleştirecek ve kullanışlı olması adına ayrıntılı bilgi sağlayacak şekilde paylaşmayı umuyoruz. Günümüzün klinik uygulama ortamı, klinisyenlerin sonuç veren yöntemlerde yeterli olmalarını gerektirir. İnternet, kullanıcılara çocuklarının ve ailelerinin problemlerine yardımcı olabilecek geniş kapsamlı bilgilere erişme imkanı sunar. Sorunlar arttığında

ebeveynler, çocuklarına yardımcı olmak için kanıtlanmış yöntemler aramaktadırlar. Ayrıca, sigorta geri ödemesi azalırken hizmet maliyeti artmaya devam ettikçe tedaviden daha fazla sonuç almak isterler.

Eğitimimizin temelini anlamadan ÇMOT hakkında bilgi yayma çabalarımızı ilerletemeyiz. Filial terapinin (FT) yaratıcıları ve öncüleri, Dr. Bernard G. ve Louise F. Guerneý'e minnettarız. Çocuęu, ebeveyni (o dönemde, çocuğun yaşıadığı sorunun kaynağı olarak kabul edilen kiři) ile birlikte bir oyun odasına koyma fikri kendi meslektaşlarının çoğuna tuhaf gelmişken, yüksek lisans öğrencileri ve stajyerleri olarak bizler, onların öncü çalışmalarının ilk yıllarına dair hikayeleri hevesle dinledik. Guerneýler, ebeveynlerin kendi çocuklarıyla çocuk-merkezli oyun seansları yürütmeyi öğrenmeleri sırasında süpervize edilmelerine büyük bir özen gösterdiler. Ayrıca, öne sürdükleri modelin etkinliğini göstermek amacıyla çalışmalar yaptılar. Onlara göre dikkatli bir eğitim, ÇMOT ilke ve prosedürlerinin daha önce eğitim görmemiş, meslekten olmayan bir kiři tarafından kolayca anlaşılabilir, öğretilir parçalara bölünmesi gerektiği anlamına geliyordu. Guerneýler'in ÇMOT'de "yapılması ve yapılmaması gerekenler"i yıllar içinde sadece ufak değişikliklere uğrayarak varlığını sürdürdü. Bu kitap, Guerneý'lerin yıllar boyunca öğrencilerine sundukları ÇMOT'nin tüm yönlerini derlemektedir. Okuyucular, takip ettikleri takdirde açık ve kısa kurallar bulacaklardır. Söz konusu kurallar, okuyucuların ÇMOT'yi en pratik ve en üst düzeyde uygulamalarını sağlayacaktır. Filial terapi öğrenmek isteyen okuyucuların ise ÇMOT alanında yeterlilik kazanmaları gerekmektedir.

Deneyimli ÇMOT uygulayıcıları olarak, Guerneý'lerden

öğrendiklerimizden önemli ölçüde bir sapma göstermedik. Ancak yıllar boyunca yaptığımız uygulamalar, deneyimlerimizi kuvvetlendirdi. Bu kitap, ÇMOT uygulamasında kendi bakış açımızı temsil etmektedir. Bazı okuyucular, farklı bir şekilde eğitilmiş olabilirler veya yazdıklarımız konusunda hemfikir olmayabilirler. Eğitim programlarımızdaki danışanlarımız veya profesyoneller yaklaşımın temelindeki mantığa meydan okuduklarında ÇMOT uygulayıcıları ve eğitmenleri olarak bizler, tüm bunların gelişimimizi ve anlayışımızı olumlu yönde etkilediğini gördük. Umuyoruz ki bu kitap, ÇMOT'yi kendi kişisel stilleriyle daha eksiksiz bir şekilde uyarlamaya çalışan profesyoneller arasında daha fazla diyalog geliştirecektir. Bu kitap, Dr. Bernard G. ve Louise F. Guerney'in çalışmaları ile ilgili olduğundan Andrea E. Sywulak, Guerney'ler ile bir öğle yemeği toplantısı yaptı. Bu toplantıda onlar, ilk ÇMOT deneyimlerini anlattılar ve bu deneyimlerin yaptıkları çalışmalarda önemli etkileri olduğunu söylediler. Her ikisi de 1950'lerin ortalarında Pennsylvania Eyalet Üniversitesi'ndeki klinik psikoloji programında doktora öğrencisi olmuşlardı. Program, Carl Rogers'ın çalışmalarından büyük ölçüde etkilenmişti. Dr. Bernard G. ve Louise F. Guerney, o zamanlar nadir olarak görülse de, çocuklar ile çalışmak ile ilgilenen Dr. Ila Gehman sayesinde ÇMOT ile tanışmışlardı. Guerney'ler, Virginia Axline'ın 1947'deki kitabını öğrenimlerinin temeli olarak kullandılar. Ancak, Clark Moustakas ve Haim Ginott'un çalışmalarından da etkilendiler.

Axline'ın kitabı teoriye odaklanıyordu ve yöntemlere yer vermiyordu. Bu nedenle Guerney'ler, çalışmalarını Dr. Gehman ile birlikte daha sonra kullandıkları ve başkalarına da öğrettikleri spesifik becerilere dönüştürüp yorumladılar. Bu beceriler, bu kitapta detaylandırılmıştır. Guerney'ler dinamik bir süreç

içerisinde çocuk danışanları gördüler ve her seans için raporlar yazdılar. Ayrıca, Rogers ve Axline'ın Dr. Gehman'la olan tutarlılığını değerlendirmek için çalışmalarını gözden geçirdiler.

Bu kitabı beş kısım halinde düzenledik. 1. Kısım “Teorik Alt Yapı ve İlgili Konular” oyunun önemini, genel olarak oyun terapisinin mantığını, teorisini ve ÇMOT hakkındaki temel bilgileri kapsar. 2. Kısım “Süreç ve Teknikler;” oyun odasının düzenlenmesi, seansların süresi, gerekli terapötik beceriler, çocuğun oyun temalarının fark edilmesi ve anlaşılması gibi ÇMOT yürütebilmek için gerekli temel bilgileri içerir. 3. Kısım “Aile Katılımı;” öncelikli olarak ebeveynlerin (ve öğretmenlerin) sürece nasıl dahil edileceğini tartışır ve daha sonra ÇMOT'nin aile terapisi uygulaması olan filial terapiyi (FT)'yi açıklar. 4. Kısım “Pratik Uygulamalar ve Sorunlar;” ÇMOT'yi çeşitli çocuk ve aile problemleriyle birlikte kullanma yollarını, zorlu davranışları ve koşulları nasıl ele alacağınız konusunda rehberlik etmektedir. Son kısım “Araştırma ve Mesleki Konular;” oyun terapisi araştırmasına genel bir bakış ve ÇMOT kullanımında yetkinlik kazanma ile ilgili ayrıntılar sunmaktadır.

Okuyucularımızın bu kitabı yararlı ve değerli bulacaklarını ümit ediyoruz. Hepsinden önemlisi, çocuklar ve aileler üzerinde olumlu ve kalıcı bir değişiklik yapmak için ÇMOT'nin sunduğu zenginliği keşfetmenizi umuyoruz.

Risë VanFleet
Andrea E. Sywulak
Cynthia Caparosa Sniscak